



ՕՐԱԳԻՐ ԶՄԻՒՌՆԻԱՅ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԵՐԵՎԱՆԻ ՌԱՐԱՊԵՏՈՒՄ

ԶՄԻՒՌՆԻԱ ՈՒՐԲԱԾ 8 ՄԱՅԻՍԻ 1853

ԹԻՒ 441

ԶՄԻՒՌՆԻԱ, 8 ՄԱՅԻՍԻ

Ստորագրող Բանաստեղծները լրացրել են իրենց անձնական տվյալները...

«Պատմագրություն» կոչված, իր հասարակաց բարեփոխության համար ունեցած առաջադեպ...

«Արարածք» ունեցող ստակներուն գործածությունը, որոնք ստիպողական պարագաներուն...

«Պատմագրություն» կոչված, առևտրական գործառնությունները դիւրացնելու և հասարակությունը...

«Ստորագրողներուն մէջ» ուր կանաւորութիւնը այս գործին ի նշանակալի առաջ երթալը...

ճադրութիւնը գլուխ հանելու յանձնառու ելաւ: Միջոցառութիւնը ընդունուելով թէ կայսերական գահին և թէ հասարակութեան օգտին...

«Ստորագրողներուն մէջ» ուր կանաւորութիւնը ընդունուելով, և ըստ որոշեալ պայմանաց...

«Ստորագրողներուն մէջ» ուր կանաւորութիւնը ընդունուելով, և մեծափառ յուրմանին առաջարկուելով...

«Ստորագրողներուն մէջ» ուր կանաւորութիւնը ընդունուելով, և մեծափառ յուրմանին առաջարկուելով...

տակաց բարեփոխութեանը համար անդադար չոյց կու տայ:

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԴՐԱՄԱՆՈՅ

ԾԱՆՈՒՅՈՒՄՆ

Կայսերական հրովարտակով Ստամբուլը, որ 1853 ապրիլ 5ին արտօնութեամբ հաստատուած է...

Երկու հարիւր միլիոն զուգահեռ- (կամ երկու միլիոն Միլիոն իրաւ):

Եւ Եւրոպայու հասարակաց Ստամբուլը, որ սկզբանցը համեմատ կարգի դրուած ըլլայ պիտի և իւր գործառնությունները գոնէ մինչև երկու ամիս սկսի:

Կանոնները տաճիկերէն, հայերէն, յունարէն, քաղղիարէն և անգղիարէն լեզուով տպուելու վերայ են...

Ստորագրութիւններէն միայն 35,000ը դուրս պիտի ձգուին: որոնք նախ վեհափառ Կայսեր պիտի առաջարկուին, ու ետքը կառավարութեան պատուաւոր և բարձրաստիճան անդամաց և գործակալաց:

Ստորագրութեան 1853 ապրիլ 5ին որ է կայսերական հրովարտակին հրատարակման թուականը, մինչև 6 ամիս հասարակութեան պիտի առաջարկուի:

Ստորագրութիւնները կանոններուն հրատարակմանէ ետքը սկսին պիտի, Ստամբուլին առեանք ի կոստանդնուպոլիս է:

Իւրաքանչիւր ստորագրող, իւր ստորագրութեան գումարին մէկ տասներորդին հաւասար երաշխաւորութիւն մը տայ պիտի, մինչև անգործագիր ընդունուելու համար վճարելին:

Թեպէտև մնացեալ ստորագրութիւնները խնդրողներուն բաւական չըլլայ, առջի ստորագրողները աւելի նախապատիւ պիտի սեպուին:

ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՅԱՆՈՒՄԱՆ ԴՐԱՄԱՆՈՅ ՍՄԱՆՈՒՄ ԵՒ ՍՄԱՆՈՒՄ ՍՈՒՄԱԿԻՆ ՈՐՈՒՄԱՆ ԹԵԼՈՅ

Երբ որ, մարդոց մէջն եմ անցի. Ետեւան գիտէ երբ կ'ազատիմ, Փախչելու յոյս, հանգիստ չունիմ, Եւսդ ըսէք խեղճիս. գաշտեր, Բնութիւն, երբեմն ես անուշիկ Չեր բնակիչներ ըզբօցուցի. Եսպէս հիմա զան թողուցիք՝ Որ խիստ մարդոց ժանտ ձեռքն անցնի. Սոցաք իմ այն ձայնն քանցի, Որ գերազանց քան զդեղձանիկ. Որ սըրտառու չ խաղովս յուշիկ՝ Որ փէտին նախ դաս տուի:

Ստորագրողներուն մէջն եմ անցի. Ետեւան գիտէ երբ կ'ազատիմ, Փախչելու յոյս, հանգիստ չունիմ, Եւսդ ըսէք խեղճիս. գաշտեր, Բնութիւն, երբեմն ես անուշիկ Չեր բնակիչներ ըզբօցուցի. Եսպէս հիմա զան թողուցիք՝ Որ խիստ մարդոց ժանտ ձեռքն անցնի. Սոցաք իմ այն ձայնն քանցի, Որ գերազանց քան զդեղձանիկ. Որ սըրտառու չ խաղովս յուշիկ՝ Որ փէտին նախ դաս տուի:

— Ի որտեղու խորհրդարանին, ապրիլ 25ին նիստին մէջ, Քլարանտոն կոմսը՝ որ Մեծին Բրիտանիոյ արտաքին գործոց տեսուչ է, Տաճկաստանի գործոց համար՝ Քլանտիքար մարքէզին այս կերպով պատասխան տուաւ .

«Թագուհւոյն կառավարութեան և Լեւոսիոյ միւս տէրութեանց մէջ եղած մտերմական կապակցութենէ հեռանալու մտք չէ, որ իմ ազնիւ բարեկամս բոլոր բաղձացած խնդիրներուն վրայօք տեղեկութիւն պիտի չիտամ : Քանի մը գործառնութիւններ դեռ ՚ի կախ մնացեալ են, ու թէպէտեւ այս գործառնութեանց մէկ քանին կրնայ լինցած է ըսուիլ, սակայն այս կարգի դըրուած մասը դեռ չլինցած խնդիրներու հետ այնքան կապակցութիւն և անկատարութիւն ունի, որ անոնց լինցած է ըսելը դեռ շատ կանախ է : Այսու ամենայնիւ մէկ կէտ մը կայ որու վըրայ իմ ազնիւ բարեկամս ունեցած քանի մը կասկածները կրնամ փարատել : Թագուհւոյն կառավարութեանը (սմանեան կայսերութեան ամբողջութիւնը հաստատ պահելուն կարեւորութեան վրայօք ունեցած կատարեալ հաճութիւնը հաղորդելով կրնամ ապահով ընել զինքը : Թագուհւոյն կառավարութեան կարծիքը այս է, որ Լեւոսիոյն ընդհանուր պատերազմ մը յարուցանելու աւելի մեծ թշուառութիւն մը չէր կրնար պատահիլ, եղծանելով այն կայսերը՝ որոնք մեծ տէրութիւնները կը միացնեն, քան թէ Տաճկաց կայսերութիւնը կործանել : (Խիստ լաւ)»

«Լեւոսիոյ կառավարութիւնը, ոչ միայն ապահով քաղաքականութեան մը օգուտներովը, այլ ազգաց մէջ եղած իրաւանց սկզբունքներու վը, ինքզինք պարտաւորած սեպից, որ այս կայսերութիւնը պաշտպանէ . ու երջանիկ կը սեպեմ զիս ծանուցանելու ձեր ազնուութեանց, որ զանազան կառավարութեանց հետ եղած վեճին հաղորդակցութեանց նայելով՝ այնպէս անկեղծ ու հաւաստի ապահովութիւններ ընկալանք՝ որոնք այս մասին նկատմամբ՝ մեր նպատակին հետ պիտոյ գուզընթաց են թէ խորհրդով և թէ քաղաքականութեամբ :

«Այս պարագաներու մէջ, կարծեմ որ Տաճկաստանը արտաքին յարձակումներէ բնաւ լիս մը չունի . անկէ ետքը ներքին տկարութիւնը որ քան ալ մեծ ըլլայ՝ կայսերութիւնը կործանելու չափ զօրութիւն չունի, թէ որ Սուլթանին խորհրդարանները խոհեմաբար կառավարուին ու քրիստոնէայ հպատակաց դէմ աւելի մարդասիրութեամբ վարուի : Այսու նպատակաւ, ըստ

Սթրէթֆորտ մասնաւոր պատուէրներով նորէն իւր պաշտօնին ՚ի Կոստանդնուպօլիս դառնալու հրաման առաւ . այնպէս կը կարծուի որ իւր մեծ սրտօնութեամբ և արեւելեան գործոց մէջ ունեցած բազմամեայ փորձառութեամբը՝ Սուլթանին խրատ տալու ամէնէ յարմարաւոր մարդն է, որու խորհուրդներն ալ պիտոյ հաւատարմութեամբ բռնուիլ պէտք են :

«Սեր ազնիւ բարեկամին միտքը ապաստանելը մասին՝ ուրիշ գանգատներու կը նկատէր ընդդէմ Սուրբիոյ կառավարութեան : Աս ալ պէտք է ըսել որ աւստրիական ազգաց մէջ եղած իրաւանց ոչ մէկ սկզբունքը աւերելու նշան մը չուր չուրու . և ոչ բարեկամ կառավարութեանց պահանջմանց դէմ հակառակ բան մը ըրաւ : Ազնիւ բարեկամս գիշուածոց ընթացքը շփոթեց մէջ բերելով թէ Վառատադի գործոց խնդիրը կարգի դրուելէ ետք՝ Վաղդիոյ կառավարութիւնը ուրիշ շահաւէտ խնդիր մը առաջ բերեր է, ինչպէս Վաղդիոյ խնդիրն է որ առաջինը կը պարտիկան կան շահ մը չունենալով, և ՚ի նմին ժամանակին երկու կողմէն ալ հաճելի երեւելու մը տօք, ինչպէս որ ասանկ պարագաներու մէջ շատ անգամ կը հանդարտ, ոչ մէկին կրցաւ հաճելի երեւալ և ոչ մէկային :

Սուրբիոյ կայսրը իր գիտաւորութիւնները բընաւին չկեղծեց, ու այս մասին պատրաստ է պատասխանելու ամէն տեսակ հարցմանց՝ որ խոհեմութեան սահմաններէն բնաւ չի դուրս չելաւ : Թագուհւոյն կառավարութիւնը ճիշդ նոյն փտաւորութիւնը ունի, որոնք ազնիւ բարեկամս՝ Սուրբիոյ կայսրը պատուոյն և արդարութեան համար յայտնեց : Երբ որ այս ինքնակալը իր ընելքը և չընելքը խօսք կուտայ, կարծեմ որ անգղիացի ժողովուրդը ինչպէս և իւր կառավարութիւնը, պէտք է որ հաւատ ջնջայէ :

«Քանի մը օրէ ՚ի վեր միտք դրամենդներ կը տարածուին ապաւնի գիշուածոց վրայ . բայց ձեր ազնուութիւնը հաճութեամբ իմանայ պիտի որ կառավարութիւնը ըստ Սթրէթֆորտին լուրեր առած է, որոց թուականը իւր Կոստանդնուպօլիս ժամանելէ մէկ օր ետքն է, որոնք կ'իմացնեն որ ՚ի կախ մնացած գործերը հաճողական կերպով մը պիտի վերջանան : Երէկ եւրէշ լուր մըն ալ առնուեցաւ ապրիլ 14 թուականով, ոչով կ'իմացուի թէ ամէն բան հանդարտ է Կոստանդնուպօլիս մէջ :

«Ի՞նչ որ այս տեղեկութիւնները տալէ ետքը՝ որոնք որ խոհեմութիւնը կընեն որ ձեր ազնուութեան

թեանց հաղորդեմ գանձից, վերջ կուտամ ապահով ընելով զձեզ Տաճկաստանին նկատմամբ, թէ չկայ վտանգ մը որ Լեւոսիոյ խաղաղութիւնը վրդովի, և ամենին չեղեար որ Վաղդիոյ և ուրիշ մեծ տէրութեանց մէջ եղած միաբանութիւն պիտի դադրի, Տաճկաստանի ամբողջութիւնը և անկախութիւնը պահելու հարկաւորութեանը վրայով : (անկիւն հաճութեամբ նշանէր) :

— Վեննայի Լեւոսիոյ լրագրոյն այս տարուան 12երորդ թուոյն մէջ կը կարդամք :

«Սինգլ հիմայ չկար անանկ միջոց մը, որ գետնաշարժի մօտիկնալը յառաջունէ ազգէ, այնպէս ինչպէս որ ծանրաչափ փոփոխիկ մը գալուստը կը գուշակէ : Այլ կ'երեւայ թէ հիմայ նոյն հընարքն ալ գտնուած է Պր . Սաթթի-Սանթոն, որ Վերիկայի Վրդենտեան հասարակապետութեան մէջ եղած Վաղդիոյ գետնաշարժի մէկ պաշտօնատէրն է, Վարիզի գիտութեանց ճեմարանին ասանկ միջոց մը կը յայտնէ, որ է մագնիսէ կախուած պղտիկ երկաթի կտոր մը : Վասն զի գետնաշարժը սկսեցէն յառաջ խելմը ատեն մագնիսն իր ցլմը կորսնցընելով՝ իրմէ կախեալ երկաթը վար կ'իջնայ, Պր . Սաթթի-Սանթոն կը հաստատէ թէ Վրդենտեան հասարակապետութեան մէկ իմաստուն գնդապետը՝ Պր . Լյուփինովա նոյնը շատ հեղ փորձեր և ստոյգ գտեր է Վերիզի Վրդենտեա քաղաքը տարիններով բընական ատեն, ուր անգղաբար սասանութիւններ կը պատահին : Վերիզի Վարիզի գիտութեանց ճեմարանին հրատարակուելով՝ բաւական հաստատութիւն կը ստանայ, բայց միանգամայն ելել տրական ու մագնիսական զօրութեանց իրարու հետ ունեցած խնամութեան տեսական պատճառներէն ալ կրնայ մակաբերուիլ : Վերտաշարժով ելել տրական զօրութեան խափանուիլը շատնց յայտնի էր ր :

— Սանիտային այս օրերս կը գրեն :

«Կրեթէ ամիսէ աւելի է որ քաղաքիս չընկայ դաշտերուն մէջ անթիւ անհամար մարտի երեւան ելան, որոնք երթալով մեծնալու և բազմանալու վրայ են : Տեղական կառավարութիւնը թէպէտեւ հարկաւոր միջոցները որոշեց այս վնասակար միջոցները ջնջելու համար, սակայն այս հրամանները միայն քանի մը գեղ խրկուեցան և գուցէ այն տեղանքներ ևս անգործաբերի մնացին : Աւստի մեք կը կարծեմք որ այս տեսակ միջոցները եթէ ընդհանուր չըլլան բոլոր նահանգի մը համար, գրեթէ անօգուտ կը համարուին, այս տարուան մարտիներուն անթիւ բազմու-

- Ճիւ . Ճիւ . հոն . հոն . Ճիւ .
- Թըռչիմ քով վարդիս ,
- Լըրդեմ ողջ սըրափս .
- Ճիւ . Ճիւ . հոն հոն . Ճիւ .
- Հոն . հոն . Ճիւ . Ճիւ . Ճիւ . . .
- Ի ցօղ այդուն ,
- Ի շող ձիանիւն ,
- Ի լուռ վաղուն ,
- Ի զով շաղուն ,
- Լաւաւուն ,
- Եւ իրիկուն ,
- Օաղիկներուն՝
- Վեհ Թագուհւոյն ,
- Կարմիր վարդիս ,
- Ղերմակ վարդիս ,
- Գեղին վարդիս ,
- Քըրքուս փունջիս ,
- Ոսկի տունկիս ,
- Լըծաթ ճիւղիս ,
- Հոտով վարդիս ,
- Բուրող զուարթիս ,
- (Գոյն կենդանի ,
- Լիմ հոմանի)
- Փըշտ զարդիս ,
- Գիւրգ հրապարտիս ,
- Վըրսն երթամ .
- Սերտ ընկերիս
- Գըլուն հըսկեմ ,
- Թեթեմ կըտցեմ ,
- Հոտերն փայլեմ ,
- Քովը կենամ . . .
- Հոն . հոն . հոն . հոն . . .

- Լէքէս արտունք ,
- Երեւն սուլմունք ,
- Վըտցէս շըւաւունք ,
- Սըրտէս ջընմունք՝
- Հոն . Ճիւ . սէր տամ .
- Լըրդեմ , կարգամ ,
- Ղախրեմ , խաղամ ,
- Լընեմ , իլնամ ,
- Ցաթկեմ , տաքնամ ,
- Ո՛հ . քովն երթամ ,
- Գոնէ սըրտիս՝
- Ցաւերն մոռնամ .
- Հանգիստ գըտնամ :
- Բայց ամիսն խեղճիս ,
- Քաղցրահոտ վարդիս՝
- Լյս երաժշտիս ,
- Լյս անմեղ դերիս
- Խոտը փրփիմ ,
- Խոտը երթամ ,
- Ինչպէս թըռչիմ ,
- Ուրիշ ելլամ .
- Ինչպէս երգեմ ,
- Խոտը հըրճուիմ ,
- Ինչ գեղգեղեմ ,
- Խոտը ապրիմ : —
- Լիսնս , ափսոս ,
- Վարմ բարբարոս
- Ճիւ . . . Ճիւ . . .
- Խեղճ մարդիկներ , գիտեմ ինչու
- Ձեր զբօսանաց՝ իս կը գոհեք . —
- Փոռճ կամբերնիդ կատարելու :

- Թէև ունիք հաղարուէկ
- Խաղեր , երգեր և հաճութիւն ,
- Չօգտեր ձեզի ասոնք . հոն . հոն . . .)
- Այլ անհանգիստ , անջուր , անսուն ,
- Եւ իմ երգերս վարձատրելու՝
- Բանտ , մահ կու տաք , զիս կը պահեք ,
- Հոն հոն , հոն հոն , հոն հոն .
- Հոն հոն , հոն հոն , հոն
- Ճիւ . Ճիւ . հոն . հոն .
- Լամ ու ողբամ ,
- Սիրով սըրտիս՝
- Բանտեալ խեղճիս՝
- Ցաւերն ըղբամ . . .
- Հոն . հոն . հոն . հոն
- Լամ , ճըրլըլամ ,
- Ձի կայ մէկ ծակ՝
- Ուսկէ ելլամ ,
- Լաւտ ըլլամ . . .
- Ճիւ . Ճիւ . հոն . հոն
- Լիւնս տոխնկ
- Որ կըտեք իս՝
- Մեղք անուանիս
- Ինչ եմ ասանկ . . .
- Ճիւ . Ճիւ . հոն . հոն . . .
- Երբ արշալոյսն , լուսաշառաչ
- Սրապաշ կառքն կուգար առաջ՝
- Ինձ հըրաման , նըշան կուտար .
- Որ բընութեան զուարճարար
- Երգիչ թըռչունքն՝ ծոյլ քուններէն
- Սեղմիկ երգով արթնցընեմ :
- Յայնժամ դաշտաց , Սասնաց լեռանց ,
- Երուտեք , տատարեք , խուճեք աղաւնեաց՝

Թեանը նայելով : Երկրագործները և աղետալան
ները , որոնք ի սկզբան խիստ ուրախ էին հնձոց
երեցած յաջողութեանը և առատութեանը հա-
մար , անմիջեմ արտմոլութեան մէջ կը գտնուին
այժմ , մանաւանդ որ բաց ի մարտին , անց-
եալները պատահած սաստիկ ցուրտը մեծ վնաս
պատճառեց ծած աղբիւններուն և գարիցանուած
արտերուն շատին , միայն ցորենը անվնաս մնաց :

— Սոսերս կեանքը գեղցի (Յոյն մը Սանի-
սա գաւառ ժամանակը Խորոզ գեղէն անցնելու
ճանապարհին քանի մը շուն վրան կը յարձակին ,
որով իւր հնձած ձին խրտնելով՝ զինքը գետին
կը զարնէ . ու գլուխը սաստիկ կը վրաւորուի :
Վանի մը ժամէն ետե խեղճ ճանապարհորդը կը
մեռնի , ըստ որում վերքը մահաբեր էր :

— Վարձեալ անցեալ շաբթու մահմտական
սփիրիչ պատանիի մը խղիւղած մարմինը գլու-
նուեցաւ քաղաքիս հարաւային արեւելեան կողմի
բլրակին վրայ : Այս եղեւնոգործութեան հե-
ղինակները առանց ժամանակ անցնելու ձեռք
անցան ու բանտը դրուեցան ք :

— Վաղաքիս Լիւթիւն անուն գաղղիարէն լը-
րագիրը իւր 3—15 մայիսի թերթին Կոստանդնու-
պօլիս յօդուածոյն մէջ կը հրատարակէ :

«Այս փայլեկներս ուր ամէն բան մեզ կարծել
կու տար որ բոլոր խեղճները խաղաղական ու
հաճելի կերպով մը վերջացած են , նոր գիտեա-
լութիւններ երևան ելան : Անցեալ հինգշաբթի
տուրը Տեղեաց գործը կարգի դրուեցաւ : Բարձ-
րագոյն Վուռը նոյն օրը Վաղղիոյ և Ռուսիոյ
դեսպանատանց պաշտօնական ազդարարութիւն
մը խրկեց , որով կ'իմացնէ իրենց այս գործոյն
վերաբերեալ երկու հրովարտական օրինակը
որոնց մէկը՝ անցեալ տարի յունաց տրուած հը-
րովարտակն է , և միւսը՝ սուրբ գերեզմանին
գմբէթին նորոգութեանը համար տրուածն է :
Այս նորոգութիւնը Բարձրագոյն Վուռը պիտի
ընէր տայ իւր ծախիւքը . բայց աս հրովարտակ-
ներուն շնորհուած օրը , Ռուսիոյ դեսպանը քա-
նի մը ուրիշ խեղճներ ըրաւ , որոնք բոլոր ժո-
ղովուրդը վրդովեցին : Հետեւեալ շաբթ օրը
մեծ Լպարգոսին նախագահութեամբ բոլոր
մեծաստիճան գործակալները ու աստիճանաւոր-
ները խորհուրդ մը կազմեցին , ու գիշերը՝ նա-
ւաճանգոտին մէջ սպասող Վաղղիայի և Միգղայի
շոգենաւերը Շաբթիւ ու Վասպ ըսուած , իրենց
կառավարութեանց ուղղուած գրերով ճամբայ
երան : Երեկ (9 մայիս) ուրիշ խորհուրդ մըն ալ

եղաւ որ շատ երկար տեւեց : Հասարակութիւնը
անհամբերութեամբ կըսպասէ որ իմանայ թէ
Ռուսաց խորհրդարանին պահանջմունքներուն
Բարձրագոյն Վուռը ինչ կերպով պատասխան
տալու է :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ , 5 ՄԱՅԻՍԻ

Կայսերական բարձր հրովարտական բարձրա-
պատիւ Դէթհի Լիւթու փաշան կայսերական
թերթանօթարանի նախարար կարգեցաւ , փոխա-
նակ Նամիք փաշային , որ առևտրական գործոց
տեսուչ անուանեցաւ :

— Վիլիսթրէի նախորդ կառավարիչ Վայիտ փա-
շան , Վէլանիկի կառավարիչ անուանեցաւ :

— Վէնայի օսմանեան դեսպանութեան քաղ-
տուղար Վիլէյման պէյը անցեալ ուրբաթ Կա-
լաի շոգենաւով մայրաքաղաքս հասաւ պաշտո-
նական նամակներ բերելով կառավարութեանը :

— Կայսերական բարձր հրամանաւ Սալուք
փաշան Դիլիպէի կառավարիչ անուանեցաւ :

— Բարձրապատիւ Սուստաֆա Վալիլի փաշան ,
որ արգարութեան բարձրագոյն ատենին նախա-
գահ էր Սեմ Լպարգոս անուանեցաւ :

— Վաղէմի Սեմ Լպարգոս բարձրապատիւ
Ռէշիտ փաշան , որ առանց պաշտօնի էր , արտա-
քին գործոց պաշտօնեայ անուանեցաւ :

— Արտաքին գործոց պաշտօնեայ Ռիֆաթ փա-
շան , արգարութեան բարձրագոյն ատենին նա-
խագահ կարգեցաւ :

— Բ. Սէհէմէտ Լիլի փաշան , որ Սեմ Լպար-
գոս էր , ընդհանուր սպարապետ կարգեցաւ :

— Սէհէմէտ Ռիշիտ փաշան , որ ընդհանուր
սպարապետ էր , կայսերական պահապան զօրաց
հրամանատար կարգեցաւ փոխանակ Վիլիմ փա-
շային որուն Մատուրի բանակին ընդհանուր
սպարապետութիւնը յանձնուեցաւ :

— Արգարութեան բարձրագոյն ատենին փա-
ղէմի նախագահ Լիլի փաշան , առանց յատուկ
պաշտօնի նախարար անուանեցաւ :

— Տէրութեան եկամտից ժողովոյն նախագա-
հութիւնը Քեանի փաշային յանձնուեցաւ :

— Ազգաստանի կառավարչութիւնը Լիլի փա-
շային տրուեցաւ :

— Մէնչիքօ իշխանը 5000 քարպօլանց , որ է
հարիւր հազար օսմանեան դահէկան , Օստիկ
սուրբ օրերը բաժանել տուաւ կարօտեալ գեր-
դաստանաց . 5000 քարպօլանցէն 2000 պարոն
() գերովին տուաւ 2000 Ռուսաց հիւսպտոս պա-

րոն Քիւանիին և 1000 պարոն Քայմաքամին որ է
փոխանորդ կառավարիչ Ռուսիոյ Թղթատարու-
թեան : Յիշեալ երեք անձինք նոյն դրամը
բաժնեցին իւրաքանչիւր գերդաստանէն ընդու-
նելութեան յայտարարութիւն մը ստանալով՝
վեհանձնական բարեգործութիւնը Մէնչիքօ
իշխանին իր բարեբարոյութեւ ու սրտին ազնուա-
կանութեան ապացոյց մըն է :

— Վարդանիւնի կը դրեն թէ , քաղաքիս կա-
ռավարիչ Հասան Հայտար փաշան՝ շատ տարի-
ներէ ի վեր ունեցած ցաւալի հիւանդութիւնէն
վերջապէս անցեալ ուրբաթ օր մեռաւ , մեծ
տրտմութեան մէջ ձգելով քաղաքիս բոլոր ժո-
ղովուրդը որոնք շատ դո՛հ էին անոր խոհեմ կա-
ռավարութեան . որուն փոխանակ Լոմէր Վայիլի
փաշան կառավարիչ կարգեցաւ :

— Միգեալ շաբթ օրիւր , Կոստանդնուպօլիս
և Օսմանիոյ մէջ երթեկեկութիւն ընող Սիֆի
Պանի Օսմանեան շոգենաւը , կէս գիշերը ժամ
մը անցած Ստամբուլ ծովուն մէջ , Ֆիլիպ անուն
Միգղայի պտուտակաւոր շոգենաւուն կը դար-
նուի , որ շաբաթ օրը Լիլիսթրէի Թալու համար
ճամբայ երած էր : Այնպէս դարհուրելի և սառ-
տիկ կերպիւ մը իրարու դարնուեր են որ եր-
կուքն ալ մեծ վնասներ կրեր են , ու հետեւեալ
Ֆիլիպ շոգենաւը պարտաւորեւ նորէն Կոստան-
դնուպօլիս դառնալ : Այնպէս կ'ըսուի որ յան-
ցաքը Միգղայցւոյն է որ իր լապտերները կա-
խած չէ եղեր , այսու ամենայնիւ այս դիպուա-
ծոյն վրայօք ժողով մը կազմուելով քննութիւն
պիտի ըլլայ :

— Սուրբ Օստիկ երրորդ օրը Կոստանդնու-
պօլիս մօտ կղզեաց մէկին մէջ կռիւ մը ծագե-
ցաւ Յունաց և ոստիկանութեան մարդոց մէջ ,
որոց վերջինները արգիլել կ'ուզէին , որ ըստ պա-
հանջմանց ոստիկանութեան , փողոցաց մէջ ա-
տրճանակ չպարպեն : Ոստիկանութեան մարդիկը ,
անոնցմէ մէկ քանին բռնել ուզեցին և նայելով
որ դէմ կը դնեն , սկսան դէնք բանեցնել , ասոնց
օրինակին հեպեցան Յոյները . վերջապէս կռի-
ւը մեծնալով՝ եօթն ութ հոգի կեանքերնին կո-
րուսին . որոցմէ երկուքը Տաճիկ և հինգ կամ
վեցը Յոյն են կ'ըսեն :

— Պէյքոզի Հայոց դպրատունը ի փողոց հետե-
նորոգութեան կարօտ ըլլալով , մօտերս արժանա-
ւոր կերպիւ շինուեցաւ ինքնայոժար տրովք
երեւելի ազգասիրաց և հասարակ ժողովրդեան :
Այս շինութեան բոլոր ծախքը 24787 լուռուշ
է . իսկ ժողովուած դրամից գումարը 22287 լու-

Օստերուն վրայ կը դիպուէին
Երամ երամ ,
Խեղճ խեղճ ,
Կոռն ձայնէս՝ դաս կ'առնէին .
Հո՛ւ , հո՛ւ . ձիւ ,
ձիւ , ձիւ . հո՛ւ . . .
Փորա երբոր ,
Պանին դաշտաց՝
Բողբոջներն նոր
Կը ծըլցնէր , որ
Պըտկունք ծաղկանց
Լճին աղւոր՝
Վարնանային
Եղանակին
Ցըցուած աչիւնք ,
Կոկոնք , ծաղկունք ,
Տերեւատուր
Օսուք դարարուտ ,
Երգերով՝ սուր՝
Լէւել՝ շուտ
Օւրդանային ,
Թարմանային ,
Քաղցրանային :
Ճ՛ , Ճ՛ , Ճ՛ , Ճ՛ . հո՛ւ , ո՛ւ . հո՛ւ , ո՛ւ . . .
Լա՛ղ անցած
Լընն-լընն ,
Լընն-մըտած ,
Լը լոյս սրբուած
Վիշերային
Պայծառ լուսին
Ժամանակին . . .
Երբ ձայնս ձգեա՛ծ ,
Օստին հովտին

Կըրկին կըրկին
Երձագանգներն
Կը հընչէին ,
Երեգակին
Լը լուռ լուսին
Ճառագայթներն՝
Յայնժամ իմին
Սեմ յարգս անգին
Լաւ գիտէին . . .
Հո՛ւ , հո՛ւ , հո՛ւ . ո՛ւ , ո՛ւ . . .
Յուսահատիմ
Թէ ըսփոփուիմ . . .
Սեղը ինձ խեղճիկ ,
Խեղճ Թըռնեկիկ ,
Լպերճանիկ
Վերի՛ հաւիկ ,
Խաղ գեղեցիկ ,
Քաղցր դայլայիկ
Երգեմ , պուտմ ,
Պարեմ , դառնամ ,
Չիպապանձիմ՝
Չայնէս ճաթիմ .
Քընքուշ ձայնիկ ,
Լաւ գողտրիկ
Չեղ հաճոյք տամ՝
Ինձ ինչ գըտնամ . . .
Ձիւ , ձիւ , ձիւ , ձիւ .
Ո՛չ բարկանամ ,
Ո՛չ տըրտընամ ,
Ո՛չ ճըւճըւամ ,
Ո՛չ տըրտանամ .
Լաւ քիչ մ'ը լընեմ ,
Քիչ մ'ամբերեմ .

(ԼԼ չիկայ ճար ,
Հոս չարաչար
Պէտք է սպասեմ)
Հո՛ւ . . . հո՛ւ . . .
Բուրաստանիս ,
Բուրող վարդիս ,
Սիրուն ծաղկիս ,
Եւ փուշաղէն
Օխրանաչէն
Լնգին վարդիս՝
Բացուած կուրծքին ,
Բարդած թերթին ,
Պոյ կոկոնին ,
Քոյ կոկոնին ,
Լնիւ տեքին ,
Լնա՛հ հոտին ,
Պայծառ գոյնին ,
Կայտառ շնորհին ,
Շէկ երանքին ,
Սեղ սաղարթին ,
Պոփասանքներն ,
Պաշտակ նուագներն՝
Վաղն ալ ըսեմ ,
Լնաւորճ ձայնիս ,
Լնայիլցնեմ՝
Օխ փանդակիս
Սեղ ըսփոփեմ . . .
Ձիւ , ձիւ , ձիւ , ձիւ .
Հո՛ւ , հո՛ւ , հո՛ւ , հո՛ւ .
Ճ՛ . . . Ճ՛ . . .
Հո՛ւ , ո՛ւ . . .
Հո՛ւ , ո՛ւ . . .

առաջ հասնելով, դպրատան պարտքը կը մնայ 2500 զուգուշ, որ կը յուսամք թէ ազգասիրաց շնորհիւ շուտով կը վճարուի :

ԱՐՏԱՐԻ ԱՆԻՔԻ

ԱՐԳԱՆԱ . 1 ընտան, 30 Ապրիլի ըստ Լւրոպացւոյ : 1 զրտերուն խորհրդարանը երեկուան օրը, 49 քուէից առաւելութեամբ, Հրէից քաղաքական արտօնութեանց սպաստ և հաւասար ըլլալուն վրայօք օրէնքին խնդրոյն երկրորդ ընթերցումը մերժեց :

Արքունիքը Պաշտօնակապալտը թող տալով, Վիկտորիոյ պիտի երթայ, ուսկից մայիսի 24ին ի 1 ընտան վերադառնալու է :

Վիկտորիոյ թագուհին իւր ծննդեան տարեդարձին տօնակամութիւնը (Եպոքն պիտի կատարէ : Արքունիքը յունիսի առջի օրերը Վիկտորիոյ պիտի ըլլայ, ուր դանազան ձիւնթացից նա և Վալսլամ դաշտին մէջ 7000 զորքով Ազգիական բանակին առաջին զինուորներէն ըլլալու հանդիսին ներկայ գտնուելու է :

Ազգիոյ նորածին Նիւսիսի մկրտութիւնը յունիսի վերջը ըլլալու որոշուած է, որուն 1 էօքօլտ, Վիկտոր, Տիւրքան Ապերտ անունները տրուելու են : Այս հանդիսին Հանովի թագաւորը, Հոգեւոր 1 անուն կ'ըստպատին, որ Սարի տիկամարի իշխանուհւոյն հետ արքայազուն երախայն մկրտութեալ աւագանին վրայ պիտի բռնեն :

ԳԱՂՈՒԱ . Փարիզ, 29 Ապրիլի ըստ Լւրոպացւոյ : Սփիւթ լրագիրը օրէնք մը կը հրատարակէ, որու մէջ ի գէն կը հրաւիրէ 80-000 զինուորները՝ որոնք ցամաքային և ծովային զօրաց բազմապատկութեան համար 1853 տարւոյն կարգը կ'անցնին : Նոյն լրագիրը, քանի մը Ղէնէվայի դրամագլխոց տէր մարդ իկնելէ բազկացեալ ընկերութեան մը Սէթիֆի շրջակաները 20-000 եկ տար տեղ շնորհուելուն ըստ կողմայ : Այս երկիրներուն վրայ գիւղեր պիտի հիմնարկուին Օւկիցիցի գերդաստանաց բնակութեան համար : Ինկերութեան գլխաւորները անմիջապէս Ապրիլէ երթան պիտի որ գործը առաջ տանին : Կըսեն թէ Ս . Լիւի տը Օիարտէնը քանի մը ժամանակէ հետեւ Փրէս լրագրոյն հրատարակմանը հոգ ցտանիք . և այս անհոգութեան պատճառն ալ իւր Ալէքսիոյ ընդհանուր կառավարիչ ըլլալուն զոյցնեն են :

Ստաւալ Գէրա և Լամպլէ Ստիւալ լրագիրները Ս . Կիզօին մէկ ձառք կը հրատարակեն զոր ըսած է բողքականաց ժողովի մը մէջ, որու մէջ ազատութեան վերնալուն նայող քանի մը խօսքեր կան որ միւսք կը գրաւեն :

Մայիս 1 դարձեալ Սփիւթ լրագիրը Կոյսերուհւոյն զաւակ անցունելը կը հրատարակէ . և իրեն առողջութեան վիճակը լաւ ըլլալը կ'իմացնէ : 1 իոնի և Ղէնէվայի մէջ հաստատուելու երկաթուղւոյն շինութեալ Սթոյլուսթի եղեր է :

ԱՎՍՏՐԻԱ . Վիեննա, 30 Ապրիլի ըստ նոր տուածին : Կը գրեն, թէ կայսերական պալատը արդէն պատրաստութիւններ կը տեսնեն, Բրուսիայի, Պալմերսթոնի և Պէլզիգայի վիկտորիա թագաւորաց ընդունելութեան համար : Վարսաւիայէն եկած նամակներուն նայելով՝ Ռուսաց վիկտորիա թագաւորը մայիսի 10էն մինչև 12 հոն կ'ըստպատուի, կ'ըսեն, ուսկից Վիեննա երթալու է Վիտորիոյ Կոյսեր ոյցի ընթացքին մը ընելու, ուր գտնուելու է վերոյիշեալ Նիքիսկայաց հետ : Այսօր արքունական ձմեռնային կրկէսը՝ հեծելական խաղաց առաջին փորձերը եղան, որ ի պատիւ մեծափառ Նիքիսկայաց, որոնք կ'ըստպատուին, արքունեաց կողմէ մայիս ամսոյ կէսին տրուելու հանդէսներուն մէկ մասն են :

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ . Թիւրք, 7 Մայիսի : Միւլի թագուհին մեկնեցաւ Վերմանիա երթալու իր ազգականները տեսնելու համար, շատ հաւանական է որ թագուհին իր քոյրը՝ Նախատան բերէ . կըսուի թէ մասնաւոր գործքեր ունի կարգի դնելու իր եղբարցը հետ : Վասնզի հանգուցեալ մեծ

գործքեր անդամ ամուսնացեր է ու երեք կողակիցներէն ալ զուգուշներ ունի : Թագուհին ամսոյս 4ին առտուն Վիեննա թագաւորին ուղիղ քանի մը հոգի ընկերակցութեամբ Սանէ Վաղդիական շաքենաւ մտաւ, որ մօտէ տը 1 Կիւր Նորիսի Վիկտորիա թագուհին տակ թողուցեր էր, որ թագաւորը և թագուհին մինչև Վարսաւիա տարաւ, ծովապետը ինքը անձամբ ուղեկից էր Նորիսի Վիկտորիա թագուհին մինչև յիշեալ նաւահանգիստը : Սանէ շաքենաւ բոլոր գաղղիական նաւատորմիոյն մէջ տեղէն անցաւ որ երկու կարգ շարուած էին Վարսաւիայի նաւահանգիստը : Սանէին մօտենալուն նաւատորմիոյն նաւերը դրոշակներով գարգարուեցան ու նաւատորմները կայմերուն վրան ելան երբոր թագանութեանը կողմնէն :

Վերջապէս թագուհին կէս օրէն երկու ժամ ետքը իր օգոստոսիա ամուսնէն զատուեցաւ (Թոն շաքենաւին մէջ անցնելով որ թրեստ պիտի տանի :

ՁԱՆԱՅԻ ԱՆԻՔԻ

Չիւռնիս, 8 Մայիս :

Վաղաքի բարեխնամ կառավարիչ Ալի փաշային արթուն հսկողութեամբ հանդարտութեան մէջ ենք ու եղեռնադժոխութիւններ առաջին պէս չեն լուրի : Թէպէտ մարտները դեռ պղտիկ և թեւաւոր չեղած հոգ տարուեցաւ կառավարութեան հրամանաւր ու զանոնք բնաջինջ ընելու շատ աշխատուեցաւ, սակայն ի վերայ այս ամենայնի նորէն մեծամեծ խուճ Թեւաւոր մարտներու երես ելան քաղաքի շրջակաները, ու կը վախցուի որ հունձերուն վնասներ պատճառեն : Աստի նորէն անցած և այս շաբաթ մեծաշուք Ալի Նիսաու էֆէնտիին (որ կայսերական վերահսկող է կարւածոց և հարկաց) առաջնորդութեամբ ու հոգատարութեամբ խուճ բազմութեամբ յիշեալ վնասակար միջանները հալածելու ելան որոնց մեծ մասը Զարդեցին, այրեցին ու ոչնչացուցին : Վասնորոյ կը յուսամք այս միայն անոնց հունձերուն վնաս տալու վախճանի կըմնամք :

Պրուսացի մեր յարգել թղթակիցը ապրիլ 29ին կը գրէ թէ՝ Վաղղիացի նոր հիւպատոս մօտէ Ռուսո ասպետը տեղւոյ կառավարիչ վնաս փայլ Հալիլ փաշային այցելութեան գացեր է ի պաշտօնէ և իւր առաջին թարգման Հայաղբի պարոն Օրագեանին հետ : Փաշան յատկապէս պատուական ձի մը ու երկու խալա իրկած էր, ու ինքն ալ շատ յարգանք ընդունեց, և ըստ սովորութեան ամենայն քաղաքավարութեամբ մէկ զմէկ զատուեցան : Հիւպատոսը ի պաշտօնէ շնորհակալ եղաւ Օսմանեան տէրութեան, վնասփայլ Ալի փաշային ձեռքը Վալիլ Բաւիլ Վիր իշխանին ըստ արժանւոյն հիւրընկալութեանը :

Վիր Վալիլ Բաւիլ իշխանը 7-8 օրէն հետէ իւր երեք որդւոց թղթատութեան աւթիւ որոց հետ 50-60 քաղաքի աղքատ տղոց ալ թղթատուի պիտի գործադրուի, իրիկունները կոչուելու երկու ամէն ազգաց երեւելեաց և էսնաֆներուն ու անձամբ կը պատուէ զանոնք :

Սեփ վախ կը տիրէ նահանգիս մէջ ամէն տեղ, վասն զի մարտները արդէն անհամար բազմութեամբ ելան : Թէպէտ մեր բարեխնամ կառավարիչ ամէն տեղ հրամաններ իրկեց առաջը առնելու համար :

Վաղաքի հոգեւոր առաջնորդ գերապատիւ տէր Վեորդ արքեպիսկոպոսը, Վաղղիոյ հիւպատոսին գալուստը շնորհաւորելու այցելութեան գնաց ազգային հոգաբարձուոց ընկերութեամբ, որուն փոխարէն ամսոյս 25ին հիւպատոսը շաքաղքեստով ու թարգմանով եկաւ առաջնորդարանը . և մտերմութեամբ տեսնուելէն ետեւ կամեցաւ սուրբ եկեղեցւոյն այցելութիւն ընել և սուրբ Պողոսեան վարժարանը, ուր տեսնելով աշակերտաց գաղղիարէնի մէջ ըրած յառաջ գիմնութիւններ շնորհակալ եղաւ սրբազան Վաղղիոյն որուն պաշտպանութեան տակն է վարժարանը, նմանապէս գաղղիցի վերատեսուչ ազգասէր Վիրաւան կարապետ տղային, ու յայտնեց իւր սրտին գոհունակութիւնը, ըսելով

Թէ չէր յուսար ասանկ բարեկարգ դպրոց մը տեսնել քաղաքի մէջ ուր հինգ հարիւրէն առեւ լի տղաք և երկու հարիւր չափ աղջկունք ձրի ապէս կ'աւանդին հայերէն, գաղղիարէն, յունարէն, տաճկերէն և ուրիշ ուսմունք . ուստի քաղաքներով թէ վերատեսուչ և թէ վարժապետքը և ուսանողքը մեկնեցաւ :

Հռովմայ Վահանյապետը, վերջին որոշմանց մէջ, սուրբ ժողովին իմացուց Հռամտիոյ տէրութեան մէջ եպիսկոպոսութեան աթոռոյն վերահաստատութիւնը, ուր մինչև ցայժմ առաքելական փոխանորդներ միայն կը իրկուէին : Բողոքականք՝ Վատիկանի այս բռնած ծամբուն գէմ գնելու միտք ունեցեր են նոյն երկրին մէջ անոր համար ընտրականաց խորհրդարանին մէջ վիճարանութիւններ ըլլալէ ետքը՝ գլխաւոր պաշտօնակալները սաստիկ սպառարարութիւններ են գրեր Պապին, և միանգամայն Հռովմայու մէջ կարգեալ լիակատար իշխանութիւն ունեցող Հռամտացի պաշտօնակալը՝ ետ են կանչեր :

Պրիպուրիէ (Օվիցերի) հասած վերջին լուրերը կ'իմացնեն որ երեք հարիւր հոգիէ բաղկացեալ ապստամբաց խումբ մը քաղաքին մէջ խուսիւթիւն հանելու փորձ ըրեր են, ու շատ ընդգիմութիւններէ ետք երկու կողմէ ալ արիւնահեղութիւններ ու վերաւորեալներ եղեր են : Կառավարութիւնը այս խուճայոյ մարդոց յաղթելու համար անոնց գլխաւորները, ու քանի մը անձինք ալ որոնք կասկածաւոր երեւցեր են, և որոնք մեծ խորհրդարանին պատգամաւոր ըլլային պիտի, բռնել տուեր ու բանտարկեր է :

ԱՆԻՔՏՐԱՆԱՆ ԱՆԻՔԻ

Չիւռնիս, 8 Մայիս :

Վաղաքի առեւտուրը թուէ անայժմ . ահաւանի քանի մը երեւելի ապրանց գիները հետեւեալներն են : Փաղամուտ Վաղղիոյ տեսակը՝ 59 է 64 զուգուշ կենդինարը : Սիւրի բուրդը՝ 266-285 : Տորոնը՝ 270-285 : Վիթիոն 100 զուշէքին : Ղէնէն 8/3-10 օխան : Խահվէն 620-650 հարիւր օխան : Շաբարը՝ 210-220-235 կենդինարը : Ռուսիոյ շորեանը՝ 18-19 զուգուշ : Ռաշիկը՝ 20-22, Վարին՝ 5-6 : Սուսամը՝ 48-50 զուգուշ կենդինարը :

Բիւնայ Գրամադիոնիսան, Հիւֆիոյ Գրամով վճարել :

1 ընտան 112-112/4
Սարսիկա 177-178
Թրեստ 410-412

ՀԱՆԵԼՈՒԿ

Թեւոր Կոլլէն զի ձանձալ, Վերալիւն Դիւրալի, Իմ Դալիսան ընկերաց, Պառաւ Կամիլ զի Կոլլի, Տաճիկի ինչ ընել էմ, Գանա աղէի Գիւնալու, Լանց անոր Կարիսիւր, Դոն զի Կրմար Կոլլի, Կրիկիոյն Եօլիանց Բաւաւոր Տիւր արիւ Վերայ, Ու Ես անոր Գորալիսամբ Սալիսիսի մը Երայ, Իմ անան իմապունի, Յիւլի արար Բարիլիսամբ Սարիսիսի Երգելով Տիւր անոր յարալիսամբ, Լիւնալով Դիւ Դիւաւոր, Ու Եմ Կոլլի պաշտօնով, Գործով Գիւնալ ինչ ընելով Պիւր Գորաւ սարալիով :

Վարսիսթաց թերթերուն մէջ հանելուկին լուծումը Սանթր է :

Հրատարակիչ և տէր լրագրոյն : Ղալիս Վ . Պալապարան :